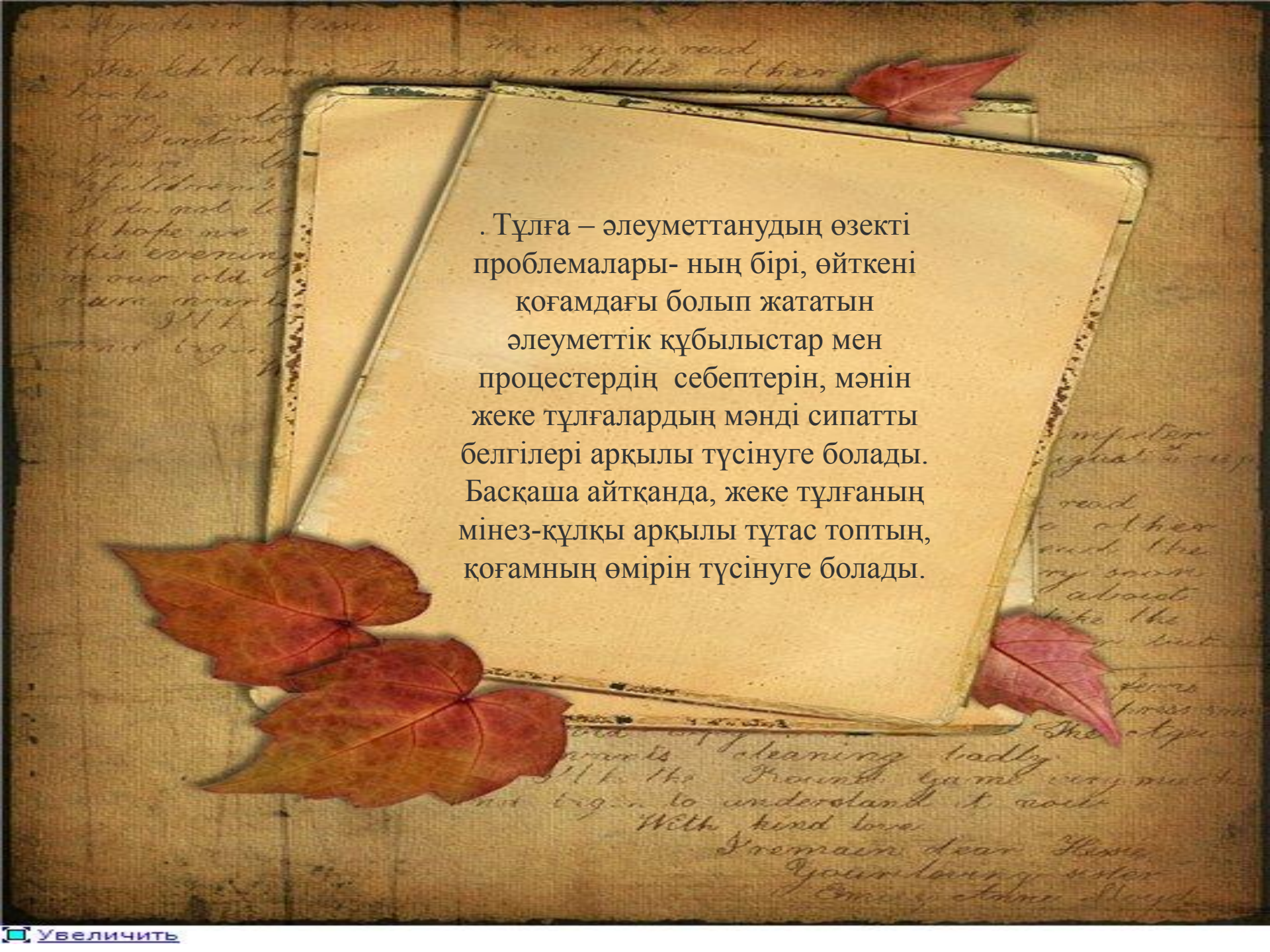

Тұлғаның әлеуметтенуі.

22мс Кусаин
Акмарал

. Тұлға – әлеуметтанудың өзекті проблемаларының бірі, өйткені қоғамдағы болып жататын әлеуметтік құбылыстар мен процестердің себептерін, мәнін жеке тұлғалардың мәнді сипатты белгілері арқылы түсінуге болады. Басқаша айтқанда, жеке тұлғаның мінез-құлқы арқылы тұтас топтың, қоғамның өмірін түсінуге болады.

Тұлға ұғымының мәні мен түсінігі..

Индивид- (лат. *individuum* бөлінбейтін) Объектілердің белгілі бір түрінен, тегінен класынан бөлініп шыққан жалқы, жеке объект. Қазіргі логикада санадан тыс немесе оның ішіндегі объектоның белгілі бір қасиеттері бар және басқа объектілермен байланыса алады, бірақ сол қасиеттер мен байланыстар тарапынан қарастырылмайды.

Адам-адамзат баласының жер бетіндегі басқа биологиялық организмдерден өзгеше қасиеттерін сипатайтын жалпылама ұғым.

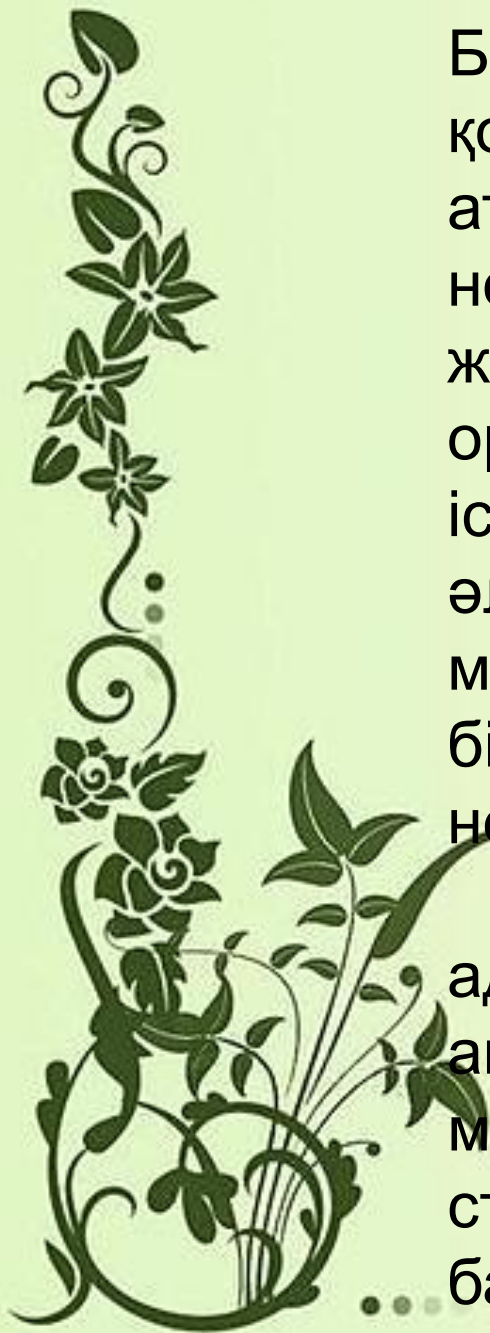

Бұл көзқарастарға байланысты жеке тұлға әртүрлі әлеуметтік және мәдени тәжірибелердің түрлеріне қатысты биологиялық организм ретінде дамиды. Мұнда жеке тұлғалық белгілердің қалыптасу процесіне әсер ететін туған қабілеттері, даму қарқыны терістелмейді.

Тұлға туралы теориялар. Әлеуметтік статус және әлеуметтік рөлдер

Адамның аса күрделі табиғаты оның қоғамдағы әр түрлі байланыс қатынастары қазіргі әлеуметтануда адамға, оның тұлғалық түрінде байланысты, алуан түрлі модельдерді жасауға ықпал етті. Осылардың бірі адамның бейнесіне әлеуметтік рөлдердің жиынтығы ретінде қарау. Әлеуметтік рөл- қоғамдағы адамдардың белгілі бір алатын орнына, жағдайына, олардың басқалармен қарым қатынастарына байланысты және қабылдаған ережелерге сәйкес адамдардың атқаратын қызметтері

Басқаша айтқанда, әлеуметтік рөл дегеніміз, қоғамдағы адамдардың белгілі бір қызмет атқарған жағдайда белгілі бір тәртіп нормаларын сақтауын айтамыз. Ал рөлдік жүйе дегеніміз-адамның қоғамдағы алатын орнына, жағдайына, тұрмысына сәйкес істейтін қызметінің жиынтығы. Адамдардың әлеуметтік рөлдерді бойына сіңіріп, игеріп, меңгеру тұлғаны әлеуметтендіру процесінің бір бөлігі, оның қоғамға, топқа толық енуінің негізгі қажетті шарты.

Әлеуметтік рөлдердің мысалы ретінде адамдардың мамандыққа байланысты рөлін айтуға болады. Әлеуметтік рөлдерді игеріп, меңгеруде адам әлеуметтік тәртіп стандарттарын игеріп, меңгеруді, өзін өзі бағалап, бақылауды іске асырады.

Жеке тұлға белгілерінің пайда болуы мен дамуын талдау үшін жеке тұлғалардың қалыптасу процесіне әсер ететін мынадай факторларды бөліп көрсетеміз

“Әлеуметтік статус”және
“Әлеуметтік рөл” Енді бұларға
толығырақ тоқталған жөн:
Мысалы: Әрбір адам әлеуметтік
жүйеде бірнеше қызметтерді
атқарады. Осыны статус дейді. Әрбір
адамның бірнеше статусы болуы
мүмкін, бірақ оның жағдайын бір ғана
статус анықтайды. Бұл жалғыз статус
басты немесе интегралды деп
атайды. Еңбегі арқылы қол жеткізген
статус адамның қажырлы еңбек
етуіне байланысты. Статустың
табиғи деген түрі болады. Тұлғаның
табиғи статусы адамның мәнді,
тұрақты сипатты белгілеріне
байланысты (ер адам, әйел, бала,
жасөспірім, қарт, т.б.) Кәсібіне
байланысты статус тұлғаның
базистік яғни негізгі статусы болып
есептеледі

Тұлға- әлеуметтік қатынастардың объектісі және субъектісі ретінде.

Тұлға тек қана әлеуметтік қоғамдық қатынастардың жемісі ғана емес, сонымен қатар әлеуметтік іс- әрекет, қызмет қоғамның барлық салаларында әрдайым көрініп отырады. Макс Вебер іс -әрекетті біреуге бағытталуын, нысаналануын тосу, күту, үміт ету дейді.

Вебер әлеуметтік іс -әрекетті, қимылды 4типке бөледі.

Ақыл ойдың мақсатқа бағытталуы. Мұнда әрбір іс - әрекеттің мақсаты мен құрлымының бір- біріне сәйкестігі көзделеді

Іс әрекетің құндылыққа бағытталуы. Мұнда әрбір іс әрекеттің басқа құндылық, бағалық үшін өмір сүруі көзделген.

Қорыта келгенде туған сәби әлі тұлға емес. Ол тек қана индивид. Ол адам тегінің өкілі.

Қандайда бір қоғамда адамның әлеуметтік жүйедегі орны бар. Ал қоғамның адамға белгілі бір талап қоюы оның әлеуметтік рөлінің мазмұны, мәнін құрайды

Назарларыңызға
а рахмет